

безънъ произволътъ на тиранинътъ и на неговите любимци? Законътъ е потъпканъ, законътъ е осмѣянъ; законътъ е изчезналъ заедно съ добродѣтельта: лажата, раболѣнието сѫ са вѫцариле намѣсто по-напрежните добродѣтели! О, времена! о, нрави! е викалъ Цицеронъ. Но какво би казадъти, великиятъ вития, ако да би повдигналъ сега изъ гробътъ почтенната си глава, която ти привесе жертва на возникающиятъ тиранизъмъ? Дѣ е форумътъ? дѣ сѫ комициите? дѣ сѫ трибууните — защитниците на слабите? . . . Тѣхъ сѫ замѣниде сега шпиони! шпиони! Нищо не може да изрази сичкинъ ужасъ на тая дума, неизвѣстна въ стариятъ Римъ. Скоро запаятчиете ще да оставатъ своите работни стан, а тѣрговците своите дюкяне и ще да захванатъ да късатъ единъ другого съ предателства, защото това е по-ползователно и по-леко. Шпионството е станало сега средство, за да достигатъ хората до почети, както по-напредъ достигаха чръзъ храбростта и любовта камъ отечеството. . . Тѣжко и горко на онзи гражданинъ, който са не посмѣе надъ фарсътъ на онзи комически актёръ, който са е харесалъ на Тиверия или на Сеяна! Вечеряшъ ли ти съ приятелите си — заповѣдай на слугите си да поглѣднатъ подъ масата, задъ стѣлбовете, не е ли са скрилъ нѣйдѣ си шпионинъ. Ако не намѣратъ, — бой са отъ гостите си, особено когато фалериското вино захваща да ти побѣрква езикътъ; повторяй въ себѣ си стихътъ на Овидия: „Галлюса е погубило невѣздѣржанието на езикътъ му при употреблението на виното“. Бой са отъ жената си, ако коварниятъ прелѣстителъ намѣри пѣтъ камъ нейното сърце, — гой ще да направи донесение противъ тебѣ, ж ната ти ще да го потвѣрди, и тебѣ ще да испроводатъ на заточение или въ темница, а имането ти ще да дадатъ на шпионинътъ; и ако на врагътъ ти не омѣрзне